

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		72-11 - 2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		32 беттің 1 беті

**«Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ жанындағы
медицина колледжі**

ТӘЖІРИБЕЛІК САБАҚҚА АРНАЛҒАН ӘДІСТЕМЕЛІК НҮСҚАУЛЫҚ

Мамандығы: 09130100 «Мейіргер ісі»
 Біліктілігі: 5AB09130101 «Мейіргер ісінің қолданбалы бакалавры»
 Оқу түрі: күндізгі
 Оқытудың нормативтік мерзімі: 3 жыл 6 ай
 Циклдар мен пәндер индексі: АП 15
 Курс 3
 Семестр 5
 Пән: «Денсаулықты нығайту»
 Бақылау түрі: Емтихан
 Жалпы еңбек сыйымдылығы сағат/кредиттер КЗ:72/3

Шымкент, 2025 ж.

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы			72-11 - 2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық			32 беттің 2 беті

Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық «Денсаулықты нығайту» пәнінің жұмыс оқу бағдарламасы негізінде құрастырылып, кафедра мәжілісінде талқыланды.

Хаттама № 1 « 24 » 08 2025 ж.

Кафедра меңгерушісі Б.Д. Серикова.

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11 - 2025 32 беттің 3 беті

1 – сабақ

1.Тақырыбы: Денсаулықты нығайту және салауатты өмір салтын насихаттаудың теориялық негіздері.

2. Мақсаты: Студенттерге Денсаулықты нығайту және салауатты өмір салтын насихаттаудың теориялық негіздерін үйрету.

3. Студент білуі тиіс:

- Денсаулықты нығайтудың мақсатын;
- Денсаулықты нығайтудың міндетін;
- Салауатты өмір салтын.

Студент істей білуі тиіс:

- Денсаулықты нығайтудың негізгі әдістерін істей білуі тиіс;
- Салауатты өмір салтының теориясын білуі тиіс.

4. Негізгі сұрақтар:

- Денсаулық түсінігі.
- Салауатты өмір салты ұғымы.

5. Білім берудің және оқытудың әдістері (шағын топтар, пікірталастар, ситуациялық есептер, жұппен жұмыс, презентациялар, кейс-стади және т.б.).

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып, тақырыпты талдау.
2. Кіші топтармен жұмыс істеу.
3. ТСО-дан қолдану (ПК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын презентациялау.
4. Ситуациялық есептерді шешу.
5. Тақырып бойынша тестерді шешу.

6. Әдебиеттер: Соңғы бетті қараңыз.

7.Оқыту және оқыту әдістері:

- Дәріс: шолу
- Презентация, реферат, тест, глоссарий.

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б) ұсыныстар.

Тесттер :

1. Алдын-алу сөзі грек тілінен "prophylaktikos" дегенді білдіреді:

- А. ескерту
- В. емдік
- С. диагностикалық
- Д. эксклюзивті
- Е. жазылатын

2. Біріншілік алдын-алу – бұл:

- А. зиянды факторды толық жою
- В. қоршаған орта факторларын гигиеналық нормалау
- С. аурулардың асқынуын болдырмау жөніндегі шаралар кешені
- Д. емдеуден кейін оңалту жөніндегі шаралар кешені
- Е. әр түрлі аурулары бар науқастарды емдеу жөніндегі шаралар кешені

3. Біріншілік алдын алу негіздері:

- А. патологиялық жағдайларды ерте анықтау
- В. қоршаған орта факторларын гигиеналық нормалау
- С. аурулардың асқынуын болдырмау жөніндегі шаралар кешені
- Д. емдеуден кейін оңалту жөніндегі шаралар кешені
- Е. әр түрлі аурулары бар науқастарды емдеу жөніндегі шаралар кешені

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA —1979—	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		72-11 - 2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		32 беттің 4 беті

4. Қоршаған орта факторларының адам денсаулығына әсер ету қаупін бағалау кезеңдеріне жатпайды:

- A. тәуекелді басқару
- B. тәуелділікті бағалау "доза-жауап"
- C. зиянды факторларды идентификациялау
- D. экспозицияны бағалау
- E. қауіп-қатер сипаттамасы

5. Өсу мен дамуға әсер ететін қоршаған орта факторлары мен тіршілік ету жағдайларына жатпайды:

- A. тұқым қуалаушылық
- B. ауыз су құрамы
- C. күн белсенділігінің шамасы
- D. тамақтану
- E. әлеуметтік өмір сүру жағдайлары

6. Салауатты өмір салтының негізгі компоненттеріне жатпайды:

- A. дұрыс экологиялық мінез-құлық
- B. оңтайлы қозғалтқыш режимі
- C. жаман әдеттердің болмауы
- D. жоғары медициналық белсенділік
- E. оқу, еңбек, демалыс, тамақтану режимінің гигиеналық нормалары мен ережелерін сақтау

7. Денсаулықтың өзгеруінің негізгі үрдістерін анықтайтын жалпыланған жетекші фактор:

- A. өмір салты
- B. алдын алу
- C. емдеу
- D. еңбек қызметі
- E. денсаулық сақтау

8. Бір адамға шаққандағы табыс құрылымы:

- A. өмір сүру деңгейі
- B. өмір стилі
- C. өмір сапасы
- D. өмір жолы
- E. өмір салты

9. Адамның материалдық қамтамасыз етілу дәрежесін сипаттайтын өлшенетін параметрлер:

- A. өмір сапасы
- B. өмір сүру деңгейі
- C. өмір салты
- D. өмір жолы
- E. өмір стилі

10. Мінез – құлықтың психологиялық жеке ерекшеліктері:

- A. өмір стилі
- B. өмір салты
- C. өмір сүру деңгейі
- D. өмір жолы
- E. өмір сапасы

Ситуациялық есептер:

Ситуациялық есеп №1

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		72-11 - 2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		32 беттің 5 беті

Мысалы: 1.7 жастағы бала созылмалы ауруға байланысты диспансерлік есепте тұрады. Жарты жыл сайын мейірбике тарапынан үйде қаралады. Күніне 3 рет тамақтанады. Емханаға анасымен аурудың өршуі кезінде ғана барады.

Сұрақ: осы бала дұрыс тамақтанады ма және мейіргер тарапынан дұрыс бақылауға алынған ба?

Жауап: дұрыс тамақтанбайды, бала 5 рет тамақтануы қажет. Мейіргер баланы 3 ай сайын үйінде бақылауы тиіс. Ана мен бала емханаға ай сайын баруы тиіс.

Ситуациялық есеп №2

ЕПМ-дегі реанимация бөлімшесінде жұмыстың жағдайымен және төмендеген жалақыға байланысты, мейірбикелердің жұмыс тәртібі төмендеді, жұмысқа кешігулермен себепті қалулар, қиын тапсырмаларды және науқастарға емдік іс шараларды орындамау салдарынан, жеткілікті күтім көрсетілмегендіктен асқынулар пайда болды. Бірнеше мейірбике өз еркімен жұмыстан шықты. 20 жылдық еңбек өтілі бар аға мейірбике өз жұмысын формальды орындап, жағдайды арттыруға ешқандай жұмыс жасап жатқан жоқ. Бас мейірбике осы жағдай туралы талқылағаннан кейін, материалды ынталандыру фондынан аға мейірбикенің жалақысын арттыру туралы бас дәрігермен сөйлесуді жоспарға қойды.

Бас мейірбике менеджменттің қандай функциясын жүзеге асырды?

1. Жоспарлау.
2. Материалды ынталандыру.
3. Рухани ынталандыру.
4. Ынталандыру.
5. Ұйымдастырушылық функцияны.

Жауабы: 4

2 – сабақ

1.Тақырыбы: Денсаулықты нығайту бойынша алдын алу бағдарламаларын ұйымдастыру принциптері.

2. Мақсаты: Студенттерге денсаулықты нығайтудың профилактикалық бағдарламаларын ұйымдастыру принциптерін үйрету.

3. Студент білуі тиіс:

- Денсаулықты нығайтудың алдын алуды;
- Денсаулықты нығайтудың мақсатын білу.

Студент істей білуі тиіс:

- Денсаулықты нығайтудың бағдарламаларын істей білуі тиіс.
- Денсаулықты нығайтудың принциптері.

4. Негізгі сұрақтар:

- Денсаулықты нығайту шаралары.
- Денсаулықты нығайту бойынша алдын алу бағдарламаларын ұйымдастыру.

5. Білім берудің және оқытудың әдістері (шағын топтар, пікірталастар, ситуациялық есептер, жүйелі жұмыс, презентациялар, кейс-стади және т.б.).

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып, тақырыпты талдау.
2. Кіші топтармен жұмыс істеу.
3. ТСО-дан қолдану (ПК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын презентациялау.

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11 - 2025 32 беттің 6 беті

4. Ситуациялық есептерді шешу.
5. Тақырып бойынша тестерді шешу.
6. Әдебиеттер: Соңғы бетті қараңыз.

7. Оқыту және оқыту әдістері:

- Дәріс: шолу
- Презентация, реферат, тест, глоссарий.

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.) ұсыныстар.

Тесттер :

1. Адам денсаулығына әсер ететін әлеуметтік-экономикалық факторларға мыналар жатады:

- A. өмір салты мен жағдайы, денсаулық сақтау саясаты
- B. шарттары мен өмір салты, су және температура
- C. шарттары мен өмір салты, ауа мен ылғалдылық
- D. шарттары мен өмір салты, әкімшілік саясаты
- E. өмір салты мен жағдайлары, тұқым қуалаушылық және ауру

2. Денсаулық жағдайына әсер ететін факторлардың арасында өмір салты ... құрайды.

- A. 50 %
- B. 20 %
- C. 40 %
- D. 60 %
- E. 10 %

3. Денсаулық жағдайына әсер ететін факторлар арасында денсаулық сақтау ... құрайды.

- A. 10 %
- B. 20 %
- C. 40 %
- D. 60 %
- E. 50 %

4. Адам денсаулығына әсер ететін климат-географиялық факторларға ... жатады.

- A. су және ауа
- B. шарттары мен өмір салты
- C. экономика және экология
- D. денсаулық және ауру
- E. тұқым қуалаушылық және аурушандылық

5. Адам денсаулығына әсер ететін биологиялық факторларға ... жатады.

- A. тұқым қуалаушылық, жыныс және жас
- B. денсаулық және ауру
- C. су және температура
- D. ауа және ылғалдылық
- E. өмір салты мен шарттары

6. Өмір сүру жағдайының сандық көрсеткіші:

- A. өмір сүру деңгейі
- B. өмір сапасы
- C. өмір салты
- D. өмір сүру шарттары
- E. өмір факторлары

7. Отбасын жоспарлауға ЖАТПАЙДЫ:

- A. әрбір жер тұрғынының жеке мәселесі
- B. әйелдер денсаулығын сақтаудағы пайдаланылмаған резервтері
- C. репродуктивті функцияны бақылауды қамтамасыз ету

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11 - 2025 32 беттің 7 беті

- D. жүктілікті тоқтату
E. әйелдерде жүктіліктің алдын алу
8. Отбасын жоспарлаудың халықаралық қағидаттарына ЖАТПАЙДЫ:
A. "төмен тәуекел" тобындағы түсік туралы ескерту
B. қажетсіз жүктіліктен аулақ болу
C. жүктілік аралығындағы интервалды реттеу
D. отбасындағы балалар санын анықтау
E. ата-аналардың жасына байланысты бала туу уақытын бақылау
9. Отбасын жоспарлаудың мақсаты ... болып табылады.
A. түсік пен ана өлімінің санын азайту
B. халықтың өмір сүру сапасын жақсарту
C. отбасын жоспарлау жөніндегі қызметтерді жетілдіру және дамыту
D. отбасын жоспарлау бойынша көрсетілетін қызметтерді мониторингтеу және бағалау
E. баланың туылуына жұпты дайындау
10. Репродуктивті денсаулықты сақтау... қамтымайды:
A. абортты насихаттау
B. ақпарат-кеңес беру
C. ана сүтімен тамақтандыру
D. бедеуліктің алдын алу
E. мерездің алдын алу

Ситуациялық есептер

Ситуациялық есеп №3

Ірі ЕПМ-дегі шұғыл хирургия бөлімшесінде жұмыстың жағдайымен және төмендеген жалақыға байланысты, мейірбикелердің жұмыс тәртібі төмендеді, жұмысқа кешігулермен себепті қалулар, қиын тапсырмаларды орындауда және науқастарға емдік іс шараларды орындамау салдарынан, жеткілікті күтім көрсетілмегендіктен асқынулар пайда болды.

Қызметкерлер арасында психологиялық жайсыздық, ЕПМ әкімшілігіне бағытталған кикілжің байқалды. Бірнеше мейірбике өз еркімен жұмыстан шықты. 10 жылдық еңбек өтілі бар, тәжірбиелі аға медбике өз жұмысын формальды орындап, жағдай сапасын арттыруда ешқандай жұмыс жасап жатқан жоқ.

Кикілжіңнің өсу типін анықтаңыз:

1. ішкі жекелік
2. жеке аралық
3. топ аралық
4. жеке аралық және топтық
5. функциональды
6. дисфункциональды

Ситуациялық есеп №4

Ұл бала 13 жаста, созылмалы ауруына байланысты диспансерлік есепте тұрады. Жылына екі рет үйінде медбике келіп тексеріп тұрады. Күніне үш рет тамақтанады. Емханаға науқастың ауруы асқынған жағдайда ғана барады

Сұрақ : науқас дұрыс тамақтанады ма және медбикенің тексеруі дұрыс па?

Жауабы: дұрыс тамақтанбайды, күніне бес рет тамақтануы тиіс. Медбике үш айда бір рет тексеріп тұруы тиіс. Емханаға әр ай сайын баруы керек. Ауруы асқынған жағдайда дәрігер немесе медбикені үйіне шақыруы керек.

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	72-11 - 2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық	32 беттің 8 беті	

3 – сабақ

1. Тақырыбы: Денсаулықты нығайтудың және аурудың алдын алу тұжырымдамасы.

2. Мақсаты:

Студенттерге денсаулықты нығайтудың және аурудың алдын алу тұжырымдамасын үйрету.

3. Студент білуі тиіс:

- Денсаулықты нығайтудың алдын алу мақсатын білу.

Студент істей білуі тиіс:

- Денсаулықты нығайтудың тұжырымдамасын істей білуі тиіс.

4. Негізгі сұрақтар:

- Денсаулық орталықтарының жұмысын ұйымдастыру.
- Күн тәртібін жоспарлау мақсаты.

5. Білім берудің және оқытудың әдістері (шағын топтар, пікірталастар, ситуациялық есептер, жұппен жұмыс, презентациялар, кейс-стади және т.б.).

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып, тақырыпты талдау.
2. Кіші топтармен жұмыс істеу.
3. ТСО-дан қолдану (ПК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын презентациялау.
4. Ситуациялық есептерді шешу.
5. Тақырып бойынша тестерді шешу.

6. Әдебиеттер: Соңғы бетті қараңыз.

7. Оқыту және оқыту әдістері:

- Дәріс: шолу
- Презентация, реферат, тест, глоссарий.

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.) ұсыныстар.

Тесттер :

1. Отбасын жоспарлау принциптерінің бірі:

- A. босану арасындағы 2,5-3 жылдан кем емес аралықты сақтау
- B. босану арасындағы аралықтарды кемінде 3,5-4 жыл сақтау
- C. босану санын көбейту
- D. түсік жасату санын көбейту

E. 2 және одан көп баласы бар әйелдерге стерилизация жүргізу

2. Әйелдер бедеулігінің негізгі факторларына ЖАТПАЙДЫ:

- A. қолайсыз тұрғын үй жағдайлары
- B. жыныс мүшелері құрылысының туа біткен ауытқулары
- C. етеккір циклінің бұзылуы
- D. ісік түзілімдері
- E. психиканың бұзылуы

3. Репродуктивті денсаулықтың нашарлауы медициналық-демографиялық көрсеткіштерге ... әсер етеді.

- A. нәрестелік өлім
- B. өмір сүру ұзақтығы
- C. өмір сапасы
- D. өмір сүру деңгейі
- E. туу көрсеткіші

4. ДДҰ мәліметтері бойынша соңғы 20-30 жыл ішінде бедеулік неке барлық некелердің ... құрайды.

- A. 12-18%

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		72-11 - 2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		32 беттің 9 беті

B. 20-25%

C. 30-35%

D. 40-45%

E. 5-8%

5. Біріншілік аурушандылық-бұл:

A. осы жылы алғаш рет анықталған аурулар

B. дәрігер тіркейтін және ол медициналық құжаттамада жазған ауру.

C. халық арасында бар барлық аурулардың жиынтығы

D. барлық ауруларды (инфекциялық, инфекциялық емес) есепке алу

E. мақсатты медициналық тексерулер кезінде анықталған аурулар

6. Шағымдары, созылмалы аурулар, функционалдық ауытқулар және органикалық өзгерістері жоқ адамдар ... денсаулық тобына жатады.

A. бірінші

B. екінші

C. үшінші

D. төртінші

E. бесінші

7. Денсаулық және салауатты өмір салты туралы білім жиынтығы болып табылатын оқу пәні ... деп аталады.

A. валеология

B. биология

C. деонтология

D. биоэтика

E. биостатистика

8. Жеке денсаулық және адам денсаулығының резервтері, сондай-ақ салауатты өмір салты ... зерттеу тақырыбы болып табылады.

A. валеологияның

B. биологияның

C. деонтологияның

D. биоэтиканың

E. биостатистиканың

9. Қауіп-қатер топтарын анықтау мақсатында жүкті әйелдерге жүргізілетін зерттеулер:

A. перенатальды скрининг

B. когорттық зерттеулер

C. неонатальды скрининг

D. рандомизацияланған зерттеулер

E. босанғаннан кейінгі скрининг

10. Диспансерлеу жүзеге асырылады ...

A. екі кезеңде

B. төрт кезеңде

C. үш кезеңде

D. бір кезеңде

E. алты кезеңде

Ситуациялық есептер:

Ситуациялық есеп №1

Ірі ЕПМ-дегі терапия бөлімшесінде жұмыстың жағдайымен және төмендеген жалақыға байланысты, медбикелердің жұмыс тәртібі төмендеді, жұмысқа кешігулермен себепті

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11 - 2025 32 беттің 10 беті

қалулар, қиын тапсырмаларды орындауда және науқастарға емдік іс шараларды орындамау салдарынан, жеткіліксіз күтім көрсетілмегендіктен асқынулар пайда болды.

Қызметкерлер арасында психологиялық жайсыздық, ЕПМ әкімшілігіне бағытталған кикілжіңдік жағдай. Бірнеше медбике өз еркімен жұмыстан шықты. 10 жылдық еңбек өтілі бар, тәжірбиелі аға медбике өз жұмысын формальды орындап, жағдай сапасын арттыруда ешқандай жұмыс жасап жатқан жоқ.

Бас медбике бөлімшеде бакалавр дәрежесін бітірген жас маманға бөлімшедегі жағдайды арттыру мақсатында бірге жоспар құрып, жұмыс жасасуды ұсынды.

Егерде жоспар жүзеге асып, жағдай жақсарса, қазіргі аға медбикені қызметінен түсіріп, жас маманды оның орнына қоятыны туралы аға медбикенің қатысуымен серт берді.

Бас медбикенің бұл әрекетін былай тұжырымдауға болады:

1. Құзыреттілігін бөлу.
2. Занды коллизия.
3. Этикалық коллизия.
4. Кадрлардың жағымды ынталандыру формасы.
5. Аға мейірбикенің жағымсыз ынталандыру формасы.

Бұл анықтамалардың қайсысы маңызды? Түсіндіріңіз

Жауабы: 2,3,4,5

Ситуациялық есеп №6

Ұл бала 14 жаста, VI қалыпты өткен жүктіліктен дүниеге келген. Салмағы 2800 болған. Соңғы екі жылда қан анализінде гемоглобин деңгейі 80 г/л.

Сұрақ: Мұның себебі неде болуы мүмкін?

Жауап: анасы жүктілік кезінде витаминдер қабылдамаған болуы мүмкін

4 – сабақ

1. Тақырыбы: Салауатты өмір салтын және денсаулықты нығайтуды басқару жөніндегі ұлттық және халықаралық стратегиялар, бағдарламалар мен ұсынымдар. Профилактикалық қызметті реттейтін нормативтік құжаттар мен регламенттер.

1. Мақсаты: Студенттерге салауатты өмір салтын насихаттауды үйрету.

3. Студент білуі тиіс:

- Денсаулықты нығайтудың салауатты өмір салтын насихаттауды білуі;
- Денсаулықты нығайтудың бағдарламаларын білуі тиіс.

Студент істей білуі тиіс:

- Денсаулықты нығайтудың ұлттық халықаралық стратегиялар және бағдарламаларды істей білуі тиіс.
- Профилактикалық қызметті реттейтін нормативтік құжаттарды істей білуі тиіс.

4. Негізгі сұрақтар:

- Халықтың денсаулығын нығайту.
- Салауатты өмір салтын ұстану ережелері.

5. Білім берудің және оқытудың әдістері (шағын топтар, пікірталастар, ситуациялық есептер, жппен жұмыс, презентациялар, кейс-стади және т.б.).

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып, тақырыпты талдау.
2. Кіші топтармен жұмыс істеу.
3. ТСО-дан қолдану (ПК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын презентациялау.
4. Ситуациялық есептерді шешу.

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11 - 2025 32 беттің 11 беті

5. Тақырып бойынша тестерді шешу.

6. Әдебиеттер: Соңғы бетті қараңыз.

7. Оқыту және оқыту әдістері:

- Дәріс: шолу
- Презентация, реферат, тест, глоссарий.

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.) ұсыныстар.

Тесттер :

1. Диспансерлеудің бірінші кезеңіне дайындық кезінде 49 жастан асқан пациентке ... қабылдауды болдырмау қажет.

- A. аспиринді
- B. фесталды
- C. но-шпаны
- D. Е дәруменін
- E. флуконазолды

2. Ең жиі кездесетін туа біткен ауруларға жаңа туған нәрестелерді жаппай тексеру:

- A. неонатальды скрининг
- B. когорттық зерттеулер
- C. пренатальды скрининг
- D. рандомизацияланған зерттеулер
- E. босанғаннан кейінгі скрининг

3. ДДҰ анықтамасына сәйкес ағза гомеостазын бұзатын жалпы реакциясына әсері, - бұл ...

- A. стресс
- B. сабырлық
- C. тәуелділік
- D. әдет
- E. маскүнемдік

4. Эндокриндік патологиясы жоқ, физикалық дамуында ауытқулары бар балалар ... жатады.

- A. екінші денсаулық тобына
- B. денсаулықтың үшінші тобына
- C. денсаулықтың төртінші тобына
- D. дені сау балалар тобына
- E. арнайы медициналық топқа

5. Физикалық дене кемістігі, жарақаттар мен операциялардың салдарларынан компенсация сатысындағы сәйкес функционалдық ауытқуы бар балалар ... жатады.

- A. денсаулықтың үшінші тобына
- B. екінші денсаулық тобына
- C. дені сау балалар тобына
- D. денсаулықтың төртінші тобына
- E. арнайы медициналық топқа

6. Ауыр және орташа ауырлықтағы инфекциялық ауруларға шалдыққан реконвалесцент балалар ... жатады.

- A. екінші денсаулық тобына
- B. жиі ауыратын балалар тобына
- C. денсаулықтың төртінші тобына
- D. арнайы медициналық топқа
- E. дені сау балалар тобына

7. Клиникалық ремиссия сатысындағы созылмалы аурулармен ауыратын балалар ... жатады.

- A. үшінші денсаулық тобына

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11 - 2025 32 беттің 12 беті

- В. екінші денсаулық тобына
- С. арнайы медициналық топқа
- Д. төртінші денсаулық тобына
- Е. дені сау балалар тобына

8. Дене шынықтырумен айналысатын медициналық топты анықтайды:

- А. дәрігер-педиатр
- В. дәрігер-ортопед
- С. баланың ата-анасы
- Д. учаскелік дәрігер
- Е. дене шынықтыру мұғалімі

9. 6-7 жастан асқан балаларды профилактикалық тексеру мерзімдері:

- А. жылына 1 рет
- В. 6 айда 1 рет
- С. 3 айда 1 рет
- Д. әр 2 жыл сайын
- Е. ай сайын

10. 3-6 жастағы балаларды профилактикалық тексеру кезеңі:

- А. 6 айда 1 рет
- В. 3 айда 1 рет
- С. ай сайын
- Д. әр 2 жыл сайын
- Е. жылына 1 рет

Ситуациялық есептер:

Ситуациялық есеп №7

Медбикелерді оқытуда жоғары білім беретін факультеттер мейірбикелер арасында өте жоғары қызығушылықты арттыруда. Оқудағы қиыншылықтарға қарамастан, өндірісте тоқтаусыз жұмыс істеп, сонымен қатар оқуының ақысын төлеуде де, оқуға түсуге сайыс азаяр емес. Әр студенттің оқуға түсу ынтасының айырмашылықтары көп.

Ішкі және сыртқы ынталандыруға қайсысы жатады?

Ішкі және сыртқы ынталандырудың қайсысы маңыздырақ?

- 1) Жоғары білімді болу беделді.
- 2) Оқуды бітіргеннен соң медицина колледждерінің бірінде оқытушы болып жұмыс атқаруға мүмкіндіктің болуы.
- 3) Өзінің кәсіби деңгейін арттыру
- 4) ЖОО бітіргеннен кейін қызметтік сатыда көтерілуге мүмкіндіктің болуы.
- 5) ЖОО бітіргеннен кейін жоғары жалақыны төлейтін медициналық фирмаларда немесе жеке клиникаларда жұмысқа тұруға болады.
- 6) Жоғары білім болашақта шығармашылық потенциалын жүзеге асыруға мүмкіндік береді.

Ситуациялық есеп №8

Әр түрлі деңгейдегі басшының алдында қойылған мақсаттарға тез жету үшін, ұандай басқару стилін таңдаймын деген сұрақ тұрады.

Медбике-менеджердің дұрыс әрекетінде көбінесе қайсысы сай келеді?

1. Басшы қызметкерлерінің тілектерін есепке алып және оларға қамқорлық көрсету керек.
2. Басшы қызметкерлерге жұмыс уақытында жұмыс істеп және оларға нақты қандай қызметті атқаратыны туралы ақпарат беруі керек.
3. Басшы жағдайға қарап, қызметкерлерімен қарым қатынаста әрдайым мінез-құлқында өзгеріп тұруы керек.

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11 - 2025 32 беттің 13 беті

4. Басшы жағдайға қарамауы керек, қызметкерлер бастықтың басқару стиліне өздері бейімделулері керек.

5 – сабақ

1.Тақырыбы: Денсаулықты нығайту үшін қолданылатын әдістер мен технологиялар.

2. Мақсаты: Студенттерге Денсаулықты нығайту үшін қолданылатын әдістер мен технологияларды үйрету.

3. Студент білуі тиіс:

Денсаулықты нығайту үшін қолданылатын әдістерді білуі тиіс;

Денсаулықты нығайту үшін қолданылатын технологияларды білуі.

Студент істей білуі тиіс:

Денсаулықты нығайту үшін қолданылатын әдістерді істей білуі тиіс;

Денсаулықты нығайту үшін қолданылатын технологияларды істей білуі тиіс.

4. Негізгі сұрақтар:

- ДДҰ бойынша денсаулық сақтау регламенті.
- Денсаулық нығайту тәсілдері.

5. Білім берудің және оқытудың әдістері (шағын топтар, пікірталастар, ситуациялық есептер, жұппен жұмыс, презентациялар, кейс-стади және т.б.).

Тақырып бойынша сұрақтарды колдана отырып, тақырыпты талдау.

1. Кіші топтармен жұмыс істеу.

2. ТСО-дан қолдану (ПК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын презентациялау.

3. Ситуациялық есептерді шешу.

4. Тақырып бойынша тестерді шешу.

6. Әдебиеттер: Соңғы бетті қараңыз.

7.Оқыту және оқыту әдістері:

- Дәріс: шолу
- Презентация, реферат, тест, глоссарий.

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б) ұсыныстар.

Тесттер :

1. 1-3 жастағы балаларды профилактикалық тексеру мерзімдері:

A. 3 айда 1 рет

B. ай сайын

C. әр 2 жыл сайын

D. жылына 1 рет

E. 6 айда 1 рет

2. 1 жасқа дейінгі балаларды профилактикалық тексеру мерзімдері:

A. ай сайын

B. жылына 1 рет

C. 6 айда 1 рет

D. 3 айда 1 рет

E. әр 2 жыл сайын

3. Қызылшаға қарсы жоспарлы вакцинация және ревакцинация сызбасы:

A. 12-15 айда, 6 жаста

B. 12-15 айда, 3 жаста

C. өмірдің 1-4 күнінде, 3 жаста

D. өмірдің 1-4 күнінде, 6 жаста

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11 - 2025 32 беттің 14 беті

Е. 10-15 айда, 7 жаста

4. "Дені сау ұлт" жобасының 2020-2025 жылдарға арналған басты мақсаты:

- A. туу көрсеткішін жоғарылату
- B. өмір сүру ұзақтығын 75 жасқа дейін арттыру
- C. ана өлімін азайту
- D. нәрестелер өлімін азайту
- E. ерте өлім қаупінің деңгейін төмендету

5. "Дені сау ұлт 2020-2025" жобасын әзірлеуге жауапты мемлекеттік орган:

- A. Денсаулық сақтау министрлігі
- B. Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрлігі
- C. Ақпарат және қоғамдық даму министрлігі
- D. Білім және ғылым министрлігі
- E. Индустрия және инфрақұрылымдық даму министрлігі

6. Ана өлімінің деңгейін 2025 жылға қарай ... дейін төмендету жоспарлануда, 100 мың тірі туылғандарға шаққанда.

- A. 10
- B. 14
- C. 16
- D. 17
- E. 13

7. ҚР Денсаулық сақтау жүйесінің күшті жақтарының бірі:

- A. халықты денсаулық сақтау қызметтерімен кеңінен қамтамасыз ету
- B. денсаулық сақтау жүйесіндегі кадрлардың теңгерімсіздігі
- C. медицина қызметкерлерінің жалақысының төмендігі
- D. ақпараттық технологиялардың жетілмегендігі
- E. төмен біліктілік

8 Күтілетін өмір сүру ұзақтығының нысаналы индикаторы ... болып табылады.

- A. жылдар саны
- B. пайыздар
- C. промилле
- D. орташа өсім
- E. динамикасы

9. Денсаулық сақтау саласындағы мемлекеттік бағдарламалар мен ұлттық жобалар ... стратегияға сәйкес әзірленеді.

- A. «Қазақстан-2050»
- B. «Қазақстан-2030»
- C. «Мангилик Ел»
- D. «Жол картасы»
- E. «Даму жоспары»

10. Қазақстандағы аурулардың жалпы ауыртпалығындағы негізгі қауіп факторларының бірі болып қала береді...

- A. алкогольді тұтыну
- B. артық дене салмағы
- C. темекіні пайдалану
- D. ыңғайсыз тұрғын үй
- E. қаржылық тұрақсыздық

Ситуациялық есептер:

Ситуациялық есеп №9

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	72-11 - 2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		32 беттің 15 беті

Медицина нормативтеріне сәйкес уақытында және сапалы диагностика, емдеу және күтім жүргізудегі бақылауда, керекті қателіктерін түзеу. Бақылау – басқарудың бірден бір функциясы болып табылады. Бірақ бақылау жүргізу жиі дәрігерлер мен медбикелер арасында жағымсыз қабылданады.

Берілген ережелер арасында қайсысы

Бақылаудағы жағымсыз көрсетулердің қайсысы дұрыс емес ереже?

1. Қызметкер бақылаудың жеке өзіне емес, оның өндірістік жұмысына бағытталғандығы туралы білуі тиіс.
2. Бақылау мүмкіндігінше жасырын түрде, көрнекіліксіз өтуі тиіс, өндірістік қызметке әсері тимес үшін, қызметкерлерді уайымдатпау және науқас алдында сөгістерді айтпау.
3. Бақылау тапсырманы орындау кезінде емес, соңғы нәтижемен жүзеге асуы керек.
4. Бақылау үнемі жүргізіліп тұруы керек, бірақ таңдаулы.
5. Бақылаушы мен тексерілуші дәрежесі бақылау мақсатына ешқандай мағына бермейді.

Ситуациялық есеп №10

Сізге белгілі көп профильді аурухананың үлгісінде медбикелік қызметті басқару құрылымын айтыңыз.

Сіздің пікіріңізше, медбикелік қызметтің құрылымын қалай арттыруға болады?

6 – сабақ

1. Тақырыбы: Орындаушылармен ынтымақтастық (пәнаралық ұжым). Денсаулық сақтау саласындағы мінез-құлықты өзгертудің кезеңдік моделі және жеке топтық кеңес беру.

2. Мақсаты: Студенттерге орындаушылармен ынтымақтастықты түсіндіру.

Денсаулық сақтау саласындағы мінез-құлықты өзгертудің кезеңдік моделі және жеке топтық кеңес беруді оқыту және үйрету.

3. Студент білуі тиіс:

Денсаулықты нығайту үшін қолданылатын модельдерді білуі тиіс;

Орындаушылармен ынтымақтастық құруын білуін тиіс.

Студент істей білуі тиіс:

Денсаулықты сақтау саласында мінез-құлықтарын өзгертуін;

Денсаулықты нығайтуда топтық кеңесті істей білуі тиіс.

4. Негізгі сұрақтар:

- Денсаулықты нығайту мекемелері.
- Денсаулықты сақтауға және нығайтуға ықпал ететін қағидалар.

5. Білім берудің және оқытудың әдістері (шағын топтар, пікірталастар, ситуациялық есептер, жұппен жұмыс, презентациялар, кейс-стади және т.б.).

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып, тақырыпты талдау.
2. Кіші топтармен жұмыс істеу.
3. ТСО-дан қолдану (ПК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын презентациялау.
4. Ситуациялық есептерді шешу.
5. Тақырып бойынша тестерді шешу.

6. Әдебиеттер: Соңғы бетті қараңыз.

7. Оқыту және оқыту әдістері:

- Дәріс: шолу
- Презентация, реферат, тест, глоссарий.

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.) ұсыныстар.

Тесттер :

1. Венерологиялық аурулар - бұл:

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11 - 2025 32 беттің 16 беті

- А. қоздырғыштары көбінесе жыныстық жолмен берілетін аурулар
В. ауру адамдарға жақын жерде жұқтыруға болатын аурулар
С. қоздырғыштары ауру жануарлардан адамға берілетін аурулар
D. қоздырғыштары ауа-тамшы жолымен берілетін аурулар
Е. қоздырғыштары жануарлардың тістеуінен берілетін аурулар
2. Жыныстық қатынастар арқылы беріледі:
- А. гонорея
В. кандидоз
С. микоплазмоз
D. уреаплазмоз
Е. хламидиоз
3. 2025 жылы күтілетін өмір сүру ұзақтығы ... құрайды.
- А. 75 жыл
В. 70 жыл
С. 72 жыл
D. 74 жыл
Е. 80 жыл
4. Қазақстанда темекі шегудің таралуы ... құрайды.
- А. 42,4 %
В. 40,4%
С. 39,5%
D. 50,3%
Е. 45,5%
5. Ерлер мен әйелдер арасындағы өлім-жітімнің максималды айырмашылығы байқалады:
- А. ересектерде 25-29
В. ересектерде 30-35
С. ересектерде 40-45
D. ересектерде 37-42
Е. ересектерде 46-50
6. Бастауыш мектеп жасындағы балалар арасында мына аурулар басым:
- А. тыныс алу органдарының
В. асқазан-ішек жолдары
С. орталық жүйке жүйесі
D. жүрек-қантамыр жүйесі
Е. қанайналым жүйелері
7. Салауатты өмір салты – бұл:
- А. денсаулықты сақтауға және нығайтуға бағытталған жеке мінез-құлық жүйесі
В. емдеу-дене шынықтыру сауықтыру кешені
С. денсаулықты сақтауға және нығайтуға бағытталған іс-шаралар тізбесі
D. тұрақты дене шынықтыру сабақтары
Е. жеке гигиенаны сақтау
8. Күн режимі-бұл:
- А. еңбек, тамақтану, демалыс және ұйқыны қамтитын адам өмірінің белгіленген тәртібі
В. күнделікті істерді орындау тәртібі
С. орындау уақыты бойынша бөлінген күнделікті істердің тізбесі
D. белгілі бір ережелерді қатаң сақтау
Е. жеке мінез-құлық ережелерін қатаң сақтау
9. Денсаулық белгілеріне ЖАТПАЙДЫ:

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	 SKMA —1979—	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		72-11 - 2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		32 беттің 17 беті

- A. тұрақты ауру
 - B. норманың шегінде жұмыс істеу
 - C. ағзаның резервтік мүмкіндіктерінің болуы
 - D. зақымдайтын факторлардың әсеріне төзімділік
 - E. иммунитеттің болуы
10. Салауатты емес өмір салтының белгісі:
- A. теңгерімсіз тамақтану
 - B. белсенді өмір салты
 - C. жақсы демалу
 - D. тұрақты қозғалыс белсенділігі
 - E. теңдестірілген тамақтану

Ситуациялық есептер:

Ситуациялық есеп №11

ЕПМ-дегі медбикелік кадрларды басқарудағы құрылымы тура, екі дәрежелі және көлденең формасы бар. Оны салып көрсетіңіз.

Бұл құрылымның ерекшелігі

Бұл құрылымның кемшілігі

Заманауи этаптағы медбикелік қызметтің құрылымының турасын ұсыныңыз және түсіндіріп беріңіз.

Ситуациялық есеп №12

Науқас Мария Ивановна, 70 жаста жедел жәрдеммен «Сол аяғының флегмонасы. Қантты диабет» болжам диагнозымен шұғыл түрде ірі көп профильді аурухананың іріңді хирургия бөлімшесіне жеткізілді, науқасты фельдшер жүргізушінің көмегімен хирургиялық кабинеттің дәріздегі кушеткаға отырғызды, хирургия кабинетінің медбикесіне госпитализацияға жолдаманы беріп кетті. Фельдшер әжеден шараптың иісі және сөздері түсініксіздеу болғандықтан кішкене мас екенін айтты (жағдай 8 наурызда 13.00 болды). Медбике науқасты тексерместен іріңді хирургия бөлімшесінің дәрігерлер бөлмесіндегі хирургқа «флегмонасы бар, ішіп алған кемпірді алып келді» деп хабарласып, госпитализациялық науқастарды тіркеуге арналған журналды толтыруға кірісті. Дәрігер алдындағы науқастың ауру тарихын жазып болғаннан соң түсетіндігін айтты. 15 мин.соң қабылдау бөлімінен кездейсоқ өткен бас медбике дәріздегі кушеткада ес-түссіз жатқан науқасты көрді. Аға медбике есікті ашып медбикеге қатты, жағымсыз сөздерді медбикеге айтып, бөлімшенің аға медбикесін тез арада шақыртты. Медбике кабинеттен және қабылдау бөлімінен жылап шықты. Соңынан бас медбике медбикені жұмысты дұрыс орындамағаны үшін жұмыстан шығатындығын айтты. Кейіннен бас медбике аға медбикенің кабинетіне барғанда ол басқа медбикелермен сөйлесіп отырды, бас медбике оның қабылдау бөліміндегі жұмысты дұрыс ұйымдастыра алмайтындығын айтып ұрысты. Аға медбике ешнәрсені түсінбей ақтала бастады, бұл тек кикілжіңнің артуына себеп болды. Дәрігер шақырудан кейін 25 минуттан соң келді. Науқас осы уақытқа дейін кушеткада ес-түссіз жатты. Науқасқа бір қараған кезде гипергликемиялық кома екенін түсінуге болады. Медбике өз кабинетін болмады. Аға медбикенің кабинетінде ұрыс керіс жалғасуда. Ұрысуда барлық медбике қатысты. Дәрігер жағымсыз сөздерді айтып, тез арада қантқа қан алуға лаборантты шақыртты, айетонға зәрін тексеруді, реаниматологты, эндокринологты шақыртты, тез арада ЭКГ жасауды, АҚҚ тексеруді, науқасты жалпы тексеру үшін шешіндіруді, зақымданған аяғын тексеріп, науқасты тез арада қабылдау бөлімінің шокқа қарсы палатаға (реанимациялық залға) жатқызды.

ОҢТҮСТІК ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		72-11 - 2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		32 беттің 18 беті

Дәрігердің ұрысқаны қабылдау бөлімінің ұйымдастыруын одан сайын төмендете түсірді. Нәтижесінді науқас есін жинамай, реанимациялық бөлімде ем жүргізілседе науқас қайтыс болды.

Өлімнің себебі - компенсирленген емес диабетикалық кетоацидоз.

Фельдшердің әрекетінде емдік диагностикалық қателіктерді атаңыз.

7 – сабақ

1. Тақырыбы: ЮНИСЕФ модульдері. 1 - Модуль «Ерте балалық шақ – шексіз мүмкіндіктер уақыты». 2 - Модуль «Бала мен ата-ана арасындағы сүйіспеншілікті дамыту». 4 - модуль «Бала тәрбиесінің жалпы мәселелері. Балаларды зорлық-зомбылықтан қорғау». 5 - Модуль «Әкелерді қатыстыру». 7 - Модуль «Ата-аналардың әл-ауқаты».

2. Мақсаты: Студенттерге Патронаттық қызметтің әмбебап прогрессивті моделі, жүкті әйелдер мен жас балаларда қандай жағдайда болатынын үйрету.

3. Студент білуі тиіс:

Ерте балалық шақ-шексіз мүмкіндіктер уақытын білуі тиіс;

Бала тәрбиесінің жалпы мәселелерін білуі тиіс.

Студент істей білуі тиіс:

Бала мен ата-ана арасындағы сүйіспеншілікті жасай алуы тиіс;

Балаларды зорлық-зомбылықтан қорғауды істей алуы тиіс.

4. Негізгі сұрақтар:

- Орындаушылармен ынтымақтастықты құру.
- Денсаулықты сақтауға және нығайтуға ықпал ететін қағидалар.

5. Білім берудің және оқытудың әдістері (шағын топтар, пікірталастар, ситуациялық есептер, жұппен жұмыс, презентациялар, кейс-стади және т.б.).

Тақырып бойынша сұрақтарды колдана отырып, тақырыпты талдау.

1. Кіші топтармен жұмыс істеу.
2. ТСО-дан қолдану (ПК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын презентациялау.
3. Ситуациялық есептерді шешу.
4. Тақырып бойынша тестерді шешу.

6. Әдебиеттер: Соңғы бетті қараңыз.

7.Оқыту және оқыту әдістері:

- Дәріс: шолу
- Презентация, реферат, тест, глоссарий.

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б) ұсыныстар.

Тесттер:

1. Адам денсаулығы оның тұқым қуалаушылығына байланысты

- A. 20%
- B. 10%
- C. 30%
- D. 50%
- E. 5%

2.Салауатты өмір салтының шартына ЖАТПАЙДЫ:

- A. темекі шегу
- B. қозғалыс белсенділігі
- C. толыққанды демалыс
- D. белсенді өмірлік ұстанымы
- E. тиімді тамақтану

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SKMA —1979—	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы			72-11 - 2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық			32 беттің 19 беті

3. Адамның мінез-құлқы мен ойлауын анықтайтын өмірлік ұстаным, ол оған ұзақ өмір сүруді қамтамасыз етеді:

- A. салауатты өмір салты
- B. ұтымды өмір
- C. тиімді өмір салты
- D. гиподинамия
- E. жеке гигиенаны сақтау

4. Қоғамдық денсаулық:

- A. ел халқының денсаулығы
- B. жеке денсаулық
- C. адамдар тобының денсаулығы
- D. белгілі бір этникалық топтағы адамдардың денсаулығы
- E. ұжым денсаулығы

5. Салауатты емес өмір салты:

- A. гиподинамия
- B. жақсы демалыс
- C. жаман әдеттердің болмауы
- D. теңгерімді тамақтану
- E. дене шынықтыру

6. Өмір сүру жағдайларының сандық көрсеткіші:

- A. өмір сүру деңгейі
- B. өмір сапасы
- C. өмір салты
- D. өмір сүру шарттары
- E. өмір факторлары

7. Толық, семіз адамдардың дене түрі:

- A. гиперстендік
- B. нормостеник
- C. астеник
- D. суперстеник
- E. гипостеник

8. Дененің дұрыс типі:

- A. нормостеник
- B. астеник
- C. гиперстендік
- D. аутостеник
- E. физикстеник

9. Соматикалық денсаулық – бұл:

- A. моральды және психикалық денсаулық түрі
- B. дене тұрқы, зат алмасу деңгейі және ағзаның функционалдық жағдайы
- C. тұрақты қозғалыс белсенділігі
- D. өмір сүру деңгейінің адамның жеке ерекшеліктеріне сәйкестігі
- E. ұтымды және теңгерімді тамақтану

10. Дене шынықтыру принциптеріне жатпайды:

- A. еңбекқорлық
- B. сана
- C. әрекет
- D. қол жетімділік

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	72-11 - 2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық	32 беттің 20 беті	

Е. төзімділік

Ситуациялық есептер:

Ситуациялық есеп №13

Сізге үш күндік жаңа туған баланың анасы емізу бойынша сауалдармен жүгінді: емшек сүтімен емізу кезінде 3 күндік жаңа туған баланың болжамды тамақ көлемі қандай болуы тиіс?

1. Анаңыздың сұрағына жауап беріңіз.
2. Жаңа туған балаға 3 күн өмір сүру үшін тамақтандыру схемасын жасау.

Науқас Мария Ивановна, 70 жаста жедел жәрдеммен «Сол аяғының флегмонасы. Қантты диабет» болжам диагнозымен шұғыл түрде ірі көп профильді аурухананың іріңді хирургия бөлімшесіне жеткізілді, науқасты фельдшер жүргізушінің көмегімен хирургиялық кабинеттің дәріздегі кушеткаға отырғызды, хирургия кабинетінің медбикесіне госпитализацияға жолдаманы беріп кетті. Фельдшер әжеден шараптың иісі және сөздері түсініксіздеу болғандықтан кішкене мас екенін айтты (жағдай 8 наурызда 13.00 болды). Медбике науқасты тексерместен іріңді хирургия бөлімшесінің дәрігерлер бөлмесіндегі хирургқа «флегмонасы бар, ішіп алған кемпірді алып келді» деп хабарласып, госпитализациялық науқастарды тіркеуге арналған журналды толтыруға кірісті. Дәрігер алдындағы науқастың ауру тарихын жазып болғаннан соң түсетіндігін айтты. 15 мин.соң қабылдау бөлімінен кездейсоқ өткен бас медбике дәріздегі кушеткада ес-түссіз жатқан науқасты көрді. Аға медбике есікті ашып медбикеге қатты, жағымсыз сөздерді медбикеге айтып, бөлімшенің аға медбикесін тез арада шақыртты. Медбике кабинеттен және қабылдау бөлімінен жылап шықты. Соңынан бас медбике медбикені жұмысты дұрыс орындамағаны үшін жұмыстан шығатындығын айтты. Кейіннен бас медбике аға медбикенің кабинетіне барғанда ол басқа медбикелермен сөйлесіп отырды, бас медбике оның қабылдау бөліміндегі жұмысты дұрыс ұйымдастыра алмайтындығын айтып ұрысты. Аға медбике ешнәрсені түсінбей ақтала бастады, бұл тек кикілжіңнің артуына себеп болды. Дәрігер шақырудан кейін 25 минуттан соң келді. Науқас осы уақытқа дейін кушеткада ес-түссіз жатты. Науқасқа бір қараған кезде гипергликемиялық кома екенін түсінуге болады. Медбике өз кабинетін болмады. Аға медбикенің кабинетінде ұрыс керіс жалғасуда. Ұрысуда барлық медбике қатысты. Дәрігер жағымсыз сөздерді айтып, тез арада қантқа қан алуға лаборантты шақыртты, айетонға зәрін тексертуді, реаниматологты, эндокринологты шақыртты, тез арада ЭКГ жасауды, АҚҚ тексеруді, науқасты жалпы тексеру үшін шешіндіруді, зақымданған аяғын тексеріп, науқасты тез арада қабылдау бөлімінің шокқа қарсы палатаға (реанимациялық залға) жатқызды.

Дәрігердің ұрысқаны қабылдау бөлімінің ұйымдастыруын одан сайын төмендете түсірді. Нәтижесінде науқас есін жинамай, реанимациялық бөлімде ем жүргізілседе науқас қайтыс болды.

Шиеленістің түрін анықтаңыз.

1. жеке ішкі
2. жеке аралық
3. жеке топтық
4. жеке аралық және топтық
5. Функциональды
6. Дисфункциональды

Бас мейірбикенің әрекеті қандай болуы керек еді?

Ситуациялық есеп №14

Жауабы: кикілжіңнің түрі: 2,6

Бас медбикенің әс әрекеті

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	72-11 - 2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық	32 беттің 21 беті	

1. Науқасқа шұғыл көмекті ұйымдастыруды.
 2. Жағдайды аға медбикелер кеңесінде ортаға салу.
 3. Бас дәрігерге қызметтік тексерулер және кінәлілерді іздестіру жөнінде сұрақ қою.
- Қызметкерлерді шұғыл жағдайларда көмек көрсетуді оқыту.

8 – сабақ

1. Дәрістің тақырыбы: 8 - Модуль «Бала тәрбиесінің жалпы мәселелері». 9-Модуль «Үй ортасы және қауіпсіздік». 10 - модуль «Коммуникативті дағдылар».

2. Мақсаты: Студенттерге бала тәрбиесінің жалпы мәселелерін түсіндіру. Коммуникативті дағдыларды үйрету.

3. Студент білуі тиіс:

- Денсаулық сақтау саласындағы мінез-құлықты өзгертуді білуі тиіс.
- Бала тәрбиесінің жалпы мәселелерін білуі тиіс.

Студент істей білуі тиіс:

- Денсаулық сақтау саласындағы үй ортасы және қауіпсіздік беруді білуі тиіс
- Коммуникативті дағдыларды істей білуі тиіс.

4. Негізгі сұрақтар:

- Қоғамдық денсаулықты қалыптастыратын факторлар.
- Ауыр деңгейінде қалыптастыратын факторлар.

5. Білім берудің және оқытудың әдістері (шағын топтар, пікірталастар, ситуациялық есептер, жұппен жұмыс, презентациялар, кейс-стади және т.б.).

1. Тақырып бойынша сұрақтарды колдана отырып, тақырыпты талдау.
2. Кіші топтармен жұмыс істеу.
3. ТСО-дан қолдану (ПК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын презентациялау.
4. Ситуациялық есептерді шешу.
5. Тақырып бойынша тестерді шешу.

6. Әдебиеттер: Соңғы бетті қараңыз.

7. Оқыту және оқыту әдістері:

- Дәріс: шолу
- Презентация, реферат, тест, глоссарий.

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б.) ұсыныстар.

Тесттер :

1. Реттелетін энергия шығыны анықталады:
 - A. физикалық жұмыс көлемі мен сипатымен
 - B. организмнің негізгі алмасу деңгейімен
 - C. динамикалық қуат байланыстарымен
 - D. адамның жасы мен жынысымен
 - E. тәуліктік уақытымен
2. Ақуыздардың тағамдық құндылығы ... анықталады.
 - A. құрамында маңызды аминқышқылдарымен
 - B. олардың ас қорыту жылдамдығымен
 - C. майлар мен көмірсуларға айналу мүмкіндігімен
 - D. құрамында алмастырылатын амин қышқылдарымен
 - E. глобулиндердің мазмұнымен
3. Д витаминінің биологиялық рөлі ...
 - A. фосфор мен кальций алмасуын реттеуде
 - B. организмнің арнайы қарсылығын арттыруда

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11 - 2025 32 беттің 22 беті

- С. коллаген синтезіне қатысуда
 D. биофлавоноидтың құрамына кіруінде
 E. организмнің даму процесін реттеуде
4. А-витамин тапшылығы мына түрде көрінеді:
 A. ымырт көрудің бұзылуы
 B. сарғаюда
 C. жұтқыншақтың гиперемиясы
 D. диспепсияда
 E. остеопорозда
5. Клиникалық белгілерден ... тамақтан улануды көрсетеді.
 A. гастроэнтерит құбылысы
 B. іш қату
 C. метеоризм
 D. психиканың бұзылуы
 E. бас ауруы
6. Тамақтану есебінен қамтамасыз етіледі:
 A. дененің пластикалық және энергетикалық қызметі
 B. қажетті дәрумендерді синтездеу
 C. ағзаны ксенобиотиктермен қамтамасыз ету
 D. аурулардың алдын алу
 E. ағзаның рухани дамуын қамтамасыз ету
7. Сапалы толыққұнды тамақтану - бұл ...
 A. тағамда ағзаға қажетті барлық қоректік заттардың болуы
 B. жынысына және жасына байланысты ағзаны энергиямен қамтамасыз ету
 C. азық-түлік рационында қоректік заттардың қатынасы
 D. адамның ұлттық ерекшеліктерін тамақпен қамтамасыз ету
 E. тамақтану мен биологиялық ырғақтардың байланысы
8. Ақыл-ой жұмысымен айналысатын адамдардың рационындағы ақуыздар, майлар мен көмірсулардың қатынасы:
 A. 1:0,8:3
 B. 1:1,1:8
 C. 1:2:5
 D. 1:1,4:5
 E. 1:1,5:4
9. Майлардың физиологиялық рөлі:
 A. ағзаны А, Д, Е, К дәрумендерімен қамтамасыз ету
 B. судың эндогендік синтезі
 C. осмостық қысымды реттеу
 D. денені детоксикациялау
 E. асқазан перистальтикасын реттеу
10. Әйелдерге арналған брокколи индексінің формуласы:
 A. $\text{өсу} - (100 + (\text{Өсу} - 100)) : 10$
 B. салмағы - $(100 + (\text{биіктігі} - 100)) : 10$
 C. биіктігі - $(100 + (\text{салмағы} - 100)) : 10$
 D. $\text{өсу} - (10 + (\text{Өсу} - 10)) : 100$
 E. салмағы - $(100 + (\text{салмағы} - 100)) : 10$
- Ситуациялық есептер:**
Ситуациялық есеп №15

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11 - 2025 32 беттің 23 беті

Мектепке түсер алдында Шымкент қаласының мектепке дейінгі балалар мекемелерінің бірінің дайындық тобының тәрбиеленушілеріне медициналық тексеру жүргізілді. Штритер әдісі бойынша табан іздерін өлшеу кезінде тігістің ұзындығы перпендикулярдың барлық ұзындығының 35% -ын құрады.

Табан күмбезінің күйін анықтаңыз.

Ситуациялық есеп №16

Науқас Татьяна Петровна, 74 жаста, ірі клиникалық ауруханадағы диабетологиялық орталыққа қаралды. 2 аптадан бері мазалайтын оң аяғының табанындағы жараның пайда болуына шағымданды. Жараның пайда болуын жаңадан сатып алған туфлиден кейін пайда болған қажалумен байланыстырды. Науқасты бірінші рет мейірбике қарады, біріншілік тексеру жүргізді және медбикелік ауру тарихын толтырды, медбикелік диагноз қойды, медбикелік жоспар құрды. Мейірбике медбикелік ауру тарихын компьютерде құрды. Науқас туралы мәліметті мәліметтер базасына енгізді және қант диабетімен ауыратын науқастарды тіркеді. Осыдан кейін Татьяна Петровна медбикелік ауру тарихымен дәрігер-мамндарға кеңес алуға жіберілді. Дәрігерлік тесеруден кейін ол мейірбике кабинетіне қайта келді. Хирург ұсынған госпитализациядан бас тартты, үйде емделемін деп шешті. Науқас туралы мейірбике мейірбике бригадасының менеджеріне хабарлады және науқас бақылауға және патронаждық күтімге және үйде көмек көрсетуге алынды.

Есепте мейірбикелік үрдістің қай кезеңі менеджмент тұрғысынан көрсетілмеген.

Жауап: этап 4 – жоспарды жүзеге асыру және 5 кезең – бақылау

9 – сабақ

1. Тақырыбы: 11 - Модуль «Стигма мен кемсітушілікті жеңу бойынша жұмыс». Әділеттілікті, инклюзияны және әртүрлілікті құрметтеуді насихаттау.

2. Мақсаты: Студенттерге Стигма мен кемсітушілікті жеңу бойынша жұмысты үйрету.

3. Студент білуі тиіс:

- Патронаждық қызметтің әмбебап прогрессивті модел түрін білуі тиіс;
- Стигманы білуі тиіс.

Студент істей білуі тиіс:

Жүкті әйелдер мен жас балалардың жағдайын бағалауды білуі тиіс; кемсітушілікті жеңу бойынша жұмысты істей алуы тиіс.

4. Негізгі сұрақтар:

- Денсаулық жағдайын бағалауда бойды,салмақты анықтаудың маңыздылығы.
- Науқастарды психикалық қолдау.

5. Білім берудің және оқытудың әдістері (шағын топтар, пікірталастар, ситуациялық есептер, жппен жұмыс, презентациялар, кейс-стади және т.б.).

1. Тақырып бойынша сұрақтарды колдана отырып, тақырыпты талдау.
2. Кіші топтармен жұмыс істеу.
3. ТСО-дан қолдану (ПК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын презентациялау.
4. Ситуациялық есептерді шешу.
5. Тақырып бойынша тестерді шешу.
6. Әдебиеттер: Соңғы бетті қараңыз.

7.Оқыту және оқыту әдістері:

- Дәріс: шолу
- Презентация, реферат, тест, глоссарий.

8. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б) ұсыныстар.

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11 - 2025 32 беттің 24 беті

Тесттер :

1. Демографиялық белгілері бойынша топтарға ЖАТПАЙДЫ:

- A) жүктілер
- B) балалар
- C) қарттар
- D) жалғызбастылар
- E) мигранттар, босқындар

2. Функционалдық, патологиялық жай-күй белгілері бойынша қауіп-қатер топтарына жатпайды:

- A) қарттар
- B) жүкті әйелдер
- C) дене салмағы аз, шала туған балалар
- D) генетикалық қауіп бар, туа біткен ауытқулары бар адамдар
- E) бала кезінен мүгедектер

3. Девиантты мінез-құлқы бар адамдардың қауіп-қатер топтарына жатпайды:

- A) кедей және қамтамасыз етілмеген
- B) злоупотребляющие алкогольсодержащей өнімдерімен
- C) нашақорлар
- D) токсикомандар
- E) адамдар жыныстық ауытқулар

4. Тағамдық аллергия ... жиі кездеседі.

- A) ерте балалық шақта
- B) жүктілік кезінде
- C) егде жаста
- D) жасөспірім кезінде
- E) ересектерде

5. Қандай тамақ өнімі ең көп таралған тамақ аллергияларға жататынын көрсетіңіз:

- A) цитрус
- B) балық
- C) сиыр сүті
- D) тауық жұмыртқасы
- E) жержаңғақ

6. Көмірсулардың құрамы бойынша жіктелуі:

- A) қарапайым және күрделі
- B) нығайтатын және қалпына келтіретін
- C) тұтқыр және сұйық
- D) суда еритін және майда еритін
- E) сіңірілетін және сіңірілмейтін

7. Майлар адам ағзасында келесі функцияларды орындайды:

- A) қорғаныс, жылуды реттейтін, энергиямен қамтамасыз ететін
- B) қорғаныс, жылуды реттейтін, нығайтатын
- C) жылуды реттейтін, қалпына келтіретін
- D) жылуды реттейтін, энергиямен қамтамасыз ететін
- E) қорғаныс, қалпына келтіретін

8. Шамадан тыс тағамды тұтынған кезде болатын невротикалық жағдай, бұл –

- A) булимия
- B) анорексия
- C) кахексия

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		72-11 - 2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		32 беттің 25 беті

D) шизофрения

E) амнезия

9. Адам шектен тыс диетаны ұстайтын невротикалық жағдай... .

A) анорексия

B) булимия

C) кахексия

D) шизофрения

E) амнезия

10. Ересектерге арналған йодтың күнделікті қажеттілігі ...

A. 0,15 мг

B. 0,015 мг

C. 1,0 мг

D. 0,05 мг

E. 0,5 мг

Ситуациялық есептер:

Ситуациялық есеп №17

Қалалық диагностикалық орталық директоры Татьяна Михайловна штаттық қызметке өзінің маркетинг бойынша орынбасары енгізу қажет деп шешті. Бұл, жұмыс көлемінің ұлғаюы оның сапасына әсер етумен байланысты еді. Татьяна Михайловна күнделікті жұмыспен көбінесе маңызды мәселелерді жіберіп алатынын түсінді. Әлеуетті кандидаттар қатарынан 2 қызметкер тез арада қысқарды. Біріншісі құрбысы Елена Николаевна; олар бірге оқыған еді, бір – біріне сенетін, жанұяларымен араласатын. Маман ретінде Елена Николаевна білікті еді. Татьяна Михайловнаның ойынша оған шығармашылық қабілеттер мен энергиясы және алға қойған мақсаттарына жетуге тұрақтылық керек еді.

Екінші кандидатура Ольга еді, мейірбике ісінің бакалавриатын бітірген соң орталықта мейірбике болып жұмыс істеген. Ұшқыр ойлы және белсенді Ольга тез арада білікті қызметкер болды және ұжымға тез сіңісіп кетті. Татьяна Михайловна Ольгаға тек табандылық жетпейді деп ойлады. Бірнеше рет Ольга өзінің қалауымен Татьяна Михайловнаға пайда болған мәселелердің шешу жолдарын ұсынды, және айтарлықтай нәтиже көрсетті.

Сіздің ойыңызша, маркетинг бойынша орынбасардың орнына мына қызметкерлердің қайсысын ұсынар едіңіз: Елена Николаевнаның құрбысы немесе жас қызметкер Ольга? Өзіңіздің шешіміңізді түсіндіріңіз.

Маркетинг бойынша менеджер қандай қасиеттерге ие болу қажет?

Жауабы: Ольгаға берілуі тиіс.

Маркетинг бойынша менеджердің бойында болу қажет негізгі қасиеттер:

- ✓ таңдап алынған салада құзыреттілік, рынок жағдайында тиімді жұмыс атқару, әр жағдайда жоғары көрсеткішпен қамтамасыз ету, міндеті мен жауапкершілігі жоғары;
- ✓ сөзі мен жұмысы бірдей болу қажет, жұмысында икемді және шапшаң, адам психологиясын терең білетін, өзарасында және қызметкерлер арасында қызметтерін дұрыс бөле алатын қабілетке ие, стратегиялық ойлау қабілеті бар;
- ✓ өз білімін үнемі жетілдіріп отыру керек;

Ситуациялық есеп №18

Қалалық диагностикалық орталық директоры Татьяна Михайловна штаттық қызметке өзінің маркетинг бойынша орынбасары енгізу қажет деп шешті. Бұл, жұмыс көлемінің ұлғаюы оның сапасына әсер етумен байланысты еді. Татьяна Михайловна күнделікті жұмыспен көбінесе маңызды мәселелерді жіберіп алатынын түсінді. Әлеуетті кандидаттар

ONTÜSTİK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11 - 2025 32 беттің 26 беті

қатарынан 2 қызметкер тез арада қысқарды. Жалғыз шешім қабылдағысы келмей Татьяна Михайловна әкімшілік жиналыста өзінің орынбасарлары және бас мамандар қайда кіретінін, кандидатураларды талқылап бірге шешім қабылдауды ұсынды.

Сіз бұл жағдайда шешімнің қай түрін атай аласыз? Топтық шешім қабылдауды қысқаша сипаттап беріңіз.

Жауабы: «Ми шабуылы» - бейресми ортада барлық қатысушылар сыннан қорықпай түрлі ойларын айтады.

Дельфий әдісі – сауалнама әдісімен және кері байланыс арқылы консенсус жасап шығару.

Номинальды – топтық – топтың әрбір мүшесі ұсыныс жасайды, әрбірі талқылайды, содан кейін рейтингтік жеке дауысқа салады, жоғары рейтинг ұсыныс негізге алынады.

10 – сабақ

1. Тақырыбы: 14 - Модуль «Балаларды қатыгездіктен қорғау».

2. Мақсаты: Студенттерге балаларды қатыгездіктен қорғауды үйрету.

Студенттерге ЮНИСЕФ модульдерін түсіндіру.

3. Студент білуі тиіс:

ЮНИСЕФ модульдерінің мақсатын білуі тиіс;

Балаларды қатыгездіктен қорғауды білуі тиіс.

Студент істей білуі тиіс:

Жүкті әйелдер мен жас балалардың жағдайын бағалауды білуі тиіс.

ЮНИСЕФ модульдерінің міндеттерін істей білуі керек,

4. Негізгі сұрақтар:

- Денсаулықтың төмендеуінің әлеуметтік –экономикалық аспектілері.
- Денсаулықты нығайту технологиялары.

5. Білім берудің және оқытудың әдістері (шағын топтар, пікірталастар, ситуациялық есептер, жұппен жұмыс, презентациялар, кейс-стади және т.б.).

1. Тақырып бойынша сұрақтарды қолдана отырып, тақырыпты талдау.

2. Кіші топтармен жұмыс істеу.

3. ТСО-дан қолдану (ПК, мультимедиялық проектор) сабақ тақырыбын презентациялау.

4. Ситуациялық есептерді шешу.

5. Тақырып бойынша тестерді шешу.

6. Әдебиеттер:

Негізгі әдебиеттер

1.Приз, В. Н. Балалар мен жасөспірімдердің денсаулық жағдайын және сырқаттанушылығын бағалау: оқу құралы = Оценка состояния здоровья и заболеваемости детей и подростков : учеб. пособие Алматы : Эверо, 2013.

2.Бөлешов М. Ә. Қоғамдық денсаулық және денсаулықты сақтау: оқулық-Эверо, 2015.

3.Балалар мен жасөспірімдердің денсаулығын қорғау: оқу құралы. – М. : ГЭОТАР – Медиа, 2015.

4.Лисицын, Ю. П. Общественное здоровье и здравоохранение: учебник / Ю. П. Лисицын, Г. Э. Улумбекова. – 3-е изд., перераб. и доп. ; Мин-во образования и науки РФ. Рек. ГОУ ВПО «Первый гос. мед. ун-т им. И. М. Сеченова». – М. : ГЭОТАР – Медиа, 2015. – 544 с.

Қосымша әдебиеттер :

1.Біғалиева, Р. К Әлеуметтік медицина және денсаулық сақтауды басқару [Мәтін] : оқулық / Р. К Біғалиева. - Алматы : Эверо, 2014. - 560 с.

2.Баранов, А. А. Оценка состояния здоровья детей. Новые подходы к профилактической и оздоровительной работе в образовательных учреждениях : рук. для врачей . – М. , 2008

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11 - 2025 32 беттің 27 беті

3.Аканов А.А. Здоровье населения и здравоохранение Республики Казахстан.-1изд. Эверо,.монография 2014

4.Аканов А.А. Здоровье населения и здравоохранение Республики Казахстан.-2изд. Эверо,оқулық 2014

7.Интернет ресурс

1.Лисицын, Ю. П. Общественное здоровье и здравоохранение [Электронный ресурс]: учебник / Ю. П. Лисицын, Г. Э. Улумбекова. – 3-е изд., перераб. и доп. – Электрон. текстовые дан. (43,1Мб). – М. : ГЭОТАР – Медиа, 2017. <https://aknurpress.kz/login>

2.Қаныбеков А.Операциялық, таңу және емшара мейірбикелерінің іс әрекеттері / А. Қаныбеков, Ж. Қаныбекова. – Алматы: Эверо, 2020 – 216 https://www.МодулиЮНИСЕФ.elib.kz/ru/search/read_book/845/

8.Оқыту және оқыту әдістері:

- Дәріс: шолу
- Презентация, реферат, тест, глоссарий.

9. Бақылау (сұрақтар, тесттер, есептер және т.б) ұсыныстар.

Тесттер:

1. Созылмалы гастрит үшін тағайындалатын диета:

- A. №2
- B. №4
- C. №1
- D. №5
- E. №9

2. № 11 диетаны ... кезінде тағайындалады.

- A. туберкулез
- B. қант диабеті
- C. токсикоинфекциялар
- D. гепатит А
- E. жүрек-қан тамырлары аурулары

3. Тамақтану нормасы ... байланысты.

- A. алмасу процестерінің қарқындылығына
- B. тұрмыстық жағдайларна
- C. тамақтану шарттарына
- D. ауа райына
- E. жеке тұлғаның ұлттық құрамына

4. Ауыр дене еңбегімен айналысатын адамдардың рационндағы ақуыздардың, майлардың, көмірсулардың арақатынасы:

- A. 1:1,5:5
- B. 1:1:4
- C. 1:1:6
- D. 1:1,5:4
- E. 1:1,4:3,5

5. Организмде минералды заттар жетіспегенде ... пайда болады.

- A. кариес
- B. рахит
- C. флюороз
- D. бери-бери
- E. цинга

6. Гипервитаминоз - бұл ... байланысты жағдай.

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		72-11 - 2025 32 беттің 28 беті

- A. дәрумендердің ағзаға шамадан тыс түсуіне
- B. ағзаға дәрумендердің жеткіліксіз түсуіне
- C. организмде дәрумендердің болмауына
- D. су-тұз алмасуының бұзылуына
- E. дәрумендердің сіңірілуінің бұзылуына
- 7. Гиповитаминоз - бұл ... байланысты жағдай.
- A. ағзаға дәрумендердің жеткіліксіз түсуіне
- B. дәрумендердің ағзаға шамадан тыс түсуіне
- C. организмде дәрумендердің болмауына
- D. су-тұз алмасуының бұзылуына
- E. витаминдердің сіңірілуінің бұзылуына
- 8. Авитаминоз – бұл ... байланысты жағдай.
- A. организмде дәрумендердің болмауына
- B. ағзаға дәрумендердің жеткілігі түсуіне
- C. дәрумендердің ағзаға шамадан тыс түсуіне
- D. су-тұз алмасуының бұзылуына
- E. дәрумендердің сіңірілуінің бұзылуына
- 9. Денедегі темір тапшылығымен дамиды:
- A. анемия
- B. асқазан-ішек жолдарының аурулары
- C. семіздік
- D. жоғары қан қысымы
- E. аллергиялық реакция
- 10. Қазіргі уақытта бар ... диеталық үстелдер.
- A. 15
- B. 12
- C. 10
- D. 11
- E. 13

Ситуациялық есептер:

Ситуациялық есеп №19

Жоғары мейірбикелік білім беру факультетінің (сырттай) деканы Сергей Иванович бірнеше студенттерді әңгіме жүргізуге және бітірушілердің диплом жұмыстарын дауысқа салу үшін шақырады. Осы мақсатта ол кестеге сай, белгілі бір уақытта студенттермен хабарласып, деканатқа шақыруды хатшыға тапсырады. Бір күні жұмыс соңында басқа қаладан әңгіме жүргізуге шақырған студент келгенін хабарлайды. (бір бөлімшенің аға мейірбикесі Светлана Алексеевна). Бірақ, бұл уақытта декан басқа студентпен жоспарланған кездесу өткізіп жатқан еді. Кездесу барысында мынандай әңгіме болды: «Сәлеметсіз бе, Светлана Алексеевна (тітіркеніп). Мен біздің кездесуімізді ертенге жоспарлаған едім. Сізбен әңгімемді бүгін өткізе алмаймын». Светлана (қобалжып) «Сергей Иванович сіз өткен аптада маған электронды почтамен сұхбатты бүгінгі күнге белгіленген деп хабарлама жібердіңіз». Сергей Иванович (ашулы күймен): «Кейде мен электронды почтамен хабарлама жіберемін, ал кейде дыбыстық хабарлама қалдырамын. Сіз дыбыстық хабарламаны тыңдадыңыз ба?». Светлана: «Бірақ менде дыбыстық хабарлама жоқ». Сергей Иванович: «Уақытылы байланыс орнату үшін, кімде қандай жабдық екенін білу қиын. Сіздің электронды хабарламаңызда не жазылған еді?». Светлана: «Дипломдық жұмыстың тақырыбын бекіту үшін кездесу 26 ақпан күні 15:00 – де болады». Сергей Иванович: «Сізге қандай хабарлама жіберуді сұрағанымды қазір көремін. Меніңше қандай да бір түсініспеушілік болды. Әрине,

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы	72-11 - 2025	
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық	32 беттің 29 беті	

міне ол қағаз. Мен хатшыға сізді 27 ақпанда 15:30 – ға шақыруды сұрағанмын. Сіздің хабарламаңызда уақыты шатасып кеткен. Біз кездесуді ертенге қалдырсақ қарсы болмайсыз ба?». Светлана: « Бұл қиын болады, өйткені пойызға билетті ауыстыру керек, бірақ мен ертен келуге барынша тырысамын, өйткені менің дипломдық жұмысымның тақырыбы мен үшін маңызды».

Байланыс моделі қанша компоненттен тұрады?

Светлана хабарламаны алу үшін байланыс моделінің қандай компоненті қолданылған?

Қандай байланыс бөгеттерін атай аласыз?

Ситуациялық есеп №20

Алина Коровина жанұялық дәрігер кабинетінде аға мейірбике болып жұмыс істейді. Бекітілген ережеге сай әр күні қабылдау бөлімшесінде мейірбикенің біреуі кезекшілік атқаруы қажет. Бүгін жанұялық дәрігер кабинетінің жұмысын ұйымдастыру Алинаның кезегі. 13:00 до 17:00 дейін қызмет ететін учаскедегі балаларға жоспарлы екпе жүргізу керек, бірақ ол бүгін 17:00 – де тапсыратын ай сайынғы есепті жұмыс арасында уақыт бөліп бітірем деп ойлайды. Кабинеттер түскі ас кезінде ашық болу керек. 13:00 ден 14:00 дейін кабинетте жұмыс істейтін қызметкерлермен әңгіме жоспарланған. Регистр Алинаға қоңырауларды аударып, сонымен қатар мейірбикенің кеңесін алуға алдын –ала жазылмай келген науқастарды жіберді. Алина регистратура қызметкері және техникалық хатшыға нұсқау беруіне болады. Бірақ техникалық хатшы бос болмайтын, дәрігер және басқа қызметкерлердің айтқанын орындайтынын естен шығармау қажет.

Алина есепті бітіргенше келесі факторлар жаңылыстырды.

8:30 – Дәрігер келіп Диабетпен ауыратын науқастардың мәліметін дайындап беруін сұрады.

9:00 – Қабылдауда жүкті екенін қазір ғана білген әйел жылап жатқанын хабарлады. Бұдан басқа кеудесіндегі ауырсынуды 2 апта алдын байқаған 3 науқас ауруханаға жолдама алуға келді.

9.30 – Алинаға дәрігер хабарласып 140 үй 34 пәтердегі Семеноваға баласын екпеге алып келуін есіне салуын айтады.

10:00 – Науқас телефон соғып зерттеуге алған жолдаманы жоғалтып алғанын айтады.

10:50 – Тіс дәрігерге ары қарай тексерумен ем жүргізу керек 20 науқастың амбулаториялық картасын дайындау қажет.

11:45 – Гепатитпен ауыратын жас жігіт келді. Ол емдеудің заманауи әдісімен реабилитация туралы қосымша ақпарат алғысы келеді.

Бұл сұрақтарға жауап бере отырып, есте сақтау керек, шындығында ерекше мәселелерді шешуге дайын жауаптары болмайды, сондықтан да сізге өз тәжірибеңізді қолдану керек және өз шешіміңізді логикалық негіздеу керек.

1. Сіз тізімделген әрбір алаңдаатын факторларға қалай жауап беретініңізді сипаттаңыз? Сіз бірінші кезекте не істейсіз ал қайсысын кейінге қалдыруға болады? Сіз жауапкершілікті бөліп бересіз ба және кімге өз жауабыңызда көрсетіңіз? Шешіміңізді негіздеп беріңіз.

2. Уақытты үнемсіз пайдалануға әсер ететін қандай ішкі факторларды атай аласыз (Өз тәжірибеңізді қолданыңыз)?

3. Сіз жұмыс орнында уақытты дұрыс қолдануда қандай ұсыныс берер едіңіз?

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		72-11 - 2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		32 беттің 30 беті

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		72-11 - 2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		32 беттің 31 беті

ONTÜSTIK QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Мейіргер ісі-1» кафедрасы		72-11 - 2025
Тәжірибелік сабаққа арналған әдістемелік нұсқаулық		32 беттің 32 беті